

дійти правильного висновку, вони отримують відчуття успіху, що зміцнює їхню впевненість у власних силах та сприяє сталому інтересу до математики.

Важливу роль у процесі засвоєння математичних знань відіграють й позитивні емоції, адже відчуття радості сприяє підвищенню мотивації, активізує когнітивні процеси та полегшує сприйняття нового матеріалу. Створення радісної атмосфери на уроках математики можливе через використання ігрових методів, нестандартних задач, інтерактивних вправ та творчих підходів до розв'язання математичних проблем. Наприклад, математичні квести, змагання, робота з цікавими сюжетами або інтеграція математичних завдань у казковий контекст роблять освітній процес захопливим і мотивуючим. Коли здобувачі освіти отримують задоволення від пізнання, вони проявляють більшу наполегливість у виконанні завдань і глибше занурюються в дослідження числових закономірностей.

Отже, діяльнісний підхід у навчанні математики в початковій школі забезпечує глибоке засвоєння знань, розвиток критичного мислення та формування практичних навичок у молодших школярів. Поєднання теорії з реальними ситуаціями, використання інтерактивних методів, командна взаємодія та дослідно-експериментальна діяльність сприяють усвідомленому опануванню математичних понять. Здобувачі освіти не лише запам'ятовують інформацію, а й навчаються аналізувати, аргументувати, шукати нестандартні рішення та працювати в колективі. Важливу роль відіграє емоційний аспект навчання, адже позитивні переживання підвищують мотивацію та стимулюють пізнавальну активність. Таким чином, діяльнісний підхід робить уроки математики цікавими, ефективними та значущими для реального життя здобувачів освіти.

Список використаних джерел

1. Діялісна математика. Методичний посібник із фасилітації уроків математики в початковій школі / The LEGO Foundation. Запоріжжя : СТАТУС, 2023. 208 с.
2. Пометун О. І. Діялісний підхід. *Енциклопедія освіти*. 2021. С. 250-251.
3. Рейчел Паркер, Бо Ст'єрне Томсен Діялісний підхід у школі. *Біла книга The LEGO Foundation*. 2019. 39 с.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНТРОЛЮ ЗА САМОСТІЙНОЮ ДІЯЛІНІСТІЮ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ В СТРУКТУРІ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ

Надія Комарівська, кандидат філологічних наук, доцент
Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського
(Україна)

PROVISION OF CONTROL OVER THE INDEPENDENT ACTIVITIES OF HIGHER EDUCATION STUDENTS IN THE STRUCTURE OF THE EDUCATIONAL PROCESS

Nadiia Komarivska, Candidate of Philological Sciences, Associate Professor Vinnytsia
Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University

Анотація. У статті акцентовано увагу на зміні ролі самостійної роботи в умовах сучасної освітньої парадигми, що передбачає розвиток самостійності, відповідальності та здатності до безперервного навчання. Розглянуто функції педагогічного контролю (навчальну, контролюючу, діагностичну, мотиваційну, розвивальну, виховну), його види та форми реалізації. Обґрунтовано необхідність системного, цілеспрямованого контролю за самостійною діяльністю здобувачів вищої освіти з урахуванням специфіки навчальної дисципліни та індивідуальних особливостей.

Ключові слова: самостійна діяльність здобувачів, педагогчний контроль, освітній процес.

Abstract. *The article focuses on the changing role of independent work in the conditions of the modern educational paradigm, which involves the development of independence, responsibility and the ability to continuous learning. The functions of pedagogical control (educational, controlling, diagnostic, motivational, developmental, educational), its types and forms of implementation are considered. The need for systematic, targeted control over the independent activities of higher education students is substantiated, taking into account the specifics of the academic discipline and individual characteristics.*

Key words: *independent activities of students, pedagogical control, educational process.*

У сучасних умовах реформування освіти виникає низка нових завдань, пов'язаних із підвищенням якості підготовки фахівців. Зросли суспільні очікування щодо рівня професійної та педагогічної підготовки випускників. У ХХІ столітті перед учителями постають нові, значно складніші виклики, зумовлені динамічними змінами в суспільстві, стрімким розвитком інформаційних технологій, оновленням змісту освіти та зростанням вимог до якості професійної підготовки. Сучасний педагог повинен не лише володіти ґрунтовними фаховими знаннями, а й постійно активізувати свій інтелектуальний потенціал, удосконалювати педагогічну майстерність, адаптуватися до змін та впроваджувати інновації.

Виконання цих завдань передбачає систематичне оновлення й збагачення методів навчання, пошук ефективніших організаційних форм освітнього процесу, раціональний добір дидактичних засобів відповідно до потреб і можливостей здобувачів освіти. Майбутній педагог має бути здатним до педагогічної рефлексії, творчого осмислення власної діяльності, а також до формування в здобувачів загальної середньої освіти навичок самоосвіти й самореалізації в умовах безперервного навчання впродовж життя.

Для досягнення цих цілей потрібне удосконалення навчально-виховного процесу та пошук нових підходів до взаємодії між викладачем і здобувачем. Насамперед йдеться про переорієнтацію цієї взаємодії на розвиток самостійності, самоорганізації та саморозвитку здобувача.

У сучасних нормативних документах самостійну роботу студентів визначено як провідний засіб засвоєння навчального матеріалу поза межами обов'язкових занять. Якщо раніше вона розглядалася як важливий, але допоміжний елемент навчального процесу, то сьогодні їй відведено ключову роль у системі вищої освіти. Це зумовлює необхідність створення відповідних умов для формування в здобувачів навичок самостійного навчання, що є основою безперервної освіти та самоосвіти [6].

Здатність особистості самостійно шукати та опановувати професійно значущі знання й компетентності, а також творчо застосовувати їх у різноманітних ситуаціях є важливою характеристикою, що формується впродовж усього життя, а найбільш інтенсивно – у період навчання. Саме це пояснює посилену увагу науковців (І. Бендера, Я. Болюбаш, І. Гавриш, В. Луценко, М. Москалець, І. Шимко та ін.) до вивчення особливостей організації самостійної роботи студентів, а також до пошуку ефективних шляхів, засобів, методів і прийомів її реалізації, управління та самоуправління цим процесом.

Самостійна робота студентів має бути науково обґрунтованою, чітко спланованою та реалізованою найбільш доцільними способами відповідно до поставленої мети. Вона виконується на основі завдань, сформульованих викладачем, під його методичним супроводом, але без прямої участі з його боку. Після отримання загальних інструкцій та обов'язкових консультацій здобувачі повинні навчитися самостійно організовувати, планувати й виконувати свою роботу, здійснювати контроль і самооцінку досягнутих результатів. Проте основна відповідальність за контроль самостійної діяльності студентів, безперечно, покладається на викладача.

Контроль, перевірка та оцінювання результатів самостійної роботи є невід'ємними складниками навчально-виховного процесу. Без них неможливо забезпечити повноцінну

педагогічну взаємодію між викладачем і здобувачем, а також об'єктивно оцінити рівень засвоєння знань. Система методів навчання обов'язково має включати методи контролю й самоконтролю, які спрямовані на оцінювання ефективності навчально-пізнавальної діяльності.

Педагогічний контроль розглядається як система науково обґрунтованого моніторингу результатів навчальної та виховної діяльності здобувачів. Суть педагогічного контролю полягає у своєчасному відстеженні та оцінюванні процесу засвоєння знань, аналізі отриманих результатів, виявленні тенденцій, прогнозуванні розвитку навчального процесу й прийнятті на цій основі відповідних управлінських рішень.

Контроль за самостійною діяльністю студентів, як підкреслюють науковці М. Гушеватий, С. Литвиненко, В. Шахов, виконує низку важливих функцій, серед яких:

- контролююча функція – передбачає перевірку рівня сформованості знань, умінь і навичок здобувачів;
- навчальна функція – сприяє реалізації освітніх цілей, узагальненню та закріпленню засвоєного матеріалу;
- діагностично-прогностична функція – дає можливість викладачеві на основі результатів оцінювання коригувати подальший навчальний процес, удосконалюючи методику викладання;
- попереджувальна функція – дозволяє здобувачам виявити рівень відповідності власних досягнень установленим вимогам, що своєчасно сприяє усуненню виявлених прогалин;
- стимулююча та мотиваційна функція – формує позитивні внутрішні спонукання до навчання: здобувачі реагують на оцінювання, сприймаючи позитивну оцінку як заохочення, а негативну – як сигнал до активізації зусиль;
- оцінювальна функція – забезпечує виявлення рівня пізнавального інтересу, ступеня активності та результативності навчальної діяльності здобувачів;
- розвивальна функція – стимулює інтелектуальну активність, сприяє розвитку пізнавальних процесів, зокрема пам'яті, уваги, логічного мислення;
- виховна функція – сприяє формуванню в здобувачів почуття відповідальності, самостійності, дисциплінованості, наполегливості, а також адекватної самооцінки.

Таким чином, проблема контролю виступає центральною у всіх дидактичних системах. Як зазначається у джерелах, «усі інновації, які претендують на статус нової дидактичної системи, так чи інакше розв'язують питання контролю» [7, с. 112].

На жаль, у сучасній освітній практиці переважає підсумковий контроль, який зазвичай обмежується фіксацією окремих елементів знань, умінь і навичок студентів. Такий підхід не дає змоги сформувати повне уявлення про результати навчальної діяльності, а також позбавлений індивідуального підходу до здобувачів освіти. Особливо гостро ця проблема виявляється на молодших курсах. Лише регулярний, системний контроль здатен підтримувати навчальну активність студентів, зосередженість на змісті навчального матеріалу, а також підвищувати відповідальність при виконанні індивідуальних і самостійних завдань.

Слід зазначити, що контроль у навчальному процесі спрямований не лише на визначення рівня сформованості знань, умінь і навичок здобувачів або їхньої професійної готовності, а й виступає показником професійної майстерності викладача, його наукової ерудиції та рівня педагогічної вимогливості.

Отже, контроль за самостійною роботою студентів може здійснюватися в різних формах: попередній, поточний, тематичний, періодичний, підсумковий та заключний. Для реалізації цих видів контролю необхідно використовувати різноманітні методи: усне опитування під час аудиторних занять, індивідуальні консультації, колоквіуми, тестування, виконання самостійних і контрольних робіт, перевірка рефератів, творчих завдань, мікродосліджень тощо. Обрання виду, форми та часу проведення контролю значною мірою

залежить від специфіки навчальної дисципліни. Доцільним є розроблення таких способів контролю, які, за умови мінімальних витрат часу, забезпечують об'єктивне й повне оцінювання якості навчальної підготовки та її результатів.

Список використаних джерел

1. Болюбаш Я.Я. Організація навчального процесу у вищих закладах освіти. Київ: Компас, 1997. 64 с.
2. Зварич І. Проблема удосконалення контролю і оцінки знань студентів. *Рідна школа*. 2000. № 10. С.43-45.
3. Комарівська Н. Дослідницька діяльність – важлива складова фахової компетенції майбутнього вчителя. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*. Зб. наук. пр. Випуск 17. Київ-Вінниця: ДОВ «Вінниця», 2008. С. 343-346.
4. Литвиненко С.А. Оцінка якості професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів початкових класів. *Науковий вісник Чернівецького університету. Серія Педагогіка та психологія*. Вип.184. 2003. С. 69-73.
5. Організація самостійної роботи студентів з педагогіки: [посібник] / В. І. Євдокимов, Т. П. Агапова, І. В. Гавриш, В. В. Луценко. Харків: ХДПУ ім. Г. Сковороди, 2000. 160 с
6. Про затвердження Положення про організацію освітнього процесу у Вінницькому державному педагогічному університеті імені Михайла Коцюбинського. URL: <https://vspu.edu.ua/content/position/p114.pdf>
7. Шахов В.І., Гушеватий М.М. Контроль за навчально-пізнавальною діяльністю студентів. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія Педагогіка і психологія*. Вип. 6. Ч.2. 2002. С.112-115.

МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ПОЧАТКОВІЙ ОСВІТІ

Олександр Кушнір, аспірант

Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського
(Україна)

POSSIBILITIES OF USING ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN PRIMARY EDUCATION

Olexandr Kushnir, postgraduate

Vinnitsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University (Ukraine)

Анотація. Стаття присвячена аналізу можливостей використання штучного інтелекту в початковій освіті України. Розглядаються сучасні інструменти й платформи на основі ШІ, які можуть бути ефективними для вчителів початкових класів — як українського, так і міжнародного походження. Детально охарактеризовано функціональні можливості таких сервісів, як «На Урок», MozaBook, Classtime, EdEra, МійКлас, GIOS, а також ChatGPT, Google Classroom, Kahoot!, Canva, Adobe Express, Magic School, Redmenta тощо. Наведено приклади успішного впровадження ШІ у школах Бельгії, Китаю та можливі шляхи адаптації цих рішень в українських умовах. Робота підкреслює важливість індивідуалізації та мотивації в навчальному процесі за допомогою цифрових технологій.